

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

ضمایم

نسخه ۸۴/۴/۲۰

ضمایم

۱. محورهای اصلی و خطوط راهنما برای برنامه راهبردی و عملیاتی فاز اول
۲. متن شرح اجمالی سند: توضیح اجمالی بندهای سند راهبرد ملی
۳. چکیده مبسوط طرح دولت الکترونیک: بیان اجمالی رویکرد و ابعاد طرح و سند
۴. کلیات طرح دولت الکترونیک: بیان تفصیلی رویکرد و ابعاد طرح و سند
۵. چارچوب نظری دولت الکترونیک: تبیین ابعاد دولت الکترونیک مطلوب
۶. خواستگاه مهندسی نظامهای کلان: تبیین نیاز و رویکرد طرح و معماری
۷. چارچوب و متدولوژی ملی معماری نظامهای خرد و کلان (چم): اشاره و تبیین اجمالی
۸. دورنمای معماری دولت الکترونیک: بیان تفصیلی دورنمای معماری دولت الکترونیک
۹. مطالعه تطبیقی دولت الکترونیک
۱۰. لوح فشرده محتوی مستندات و ضمایم طرح و مستندات ضمایم مطالعات تطبیقی

ضمیمه ۱:**محورهای اصلی و خطوط راهنما برای برنامه راهبردی و عملیاتی فاز اول**

برای تدوین برنامه راهبردی و عملیاتی فاز اول در قالب برنامه چهارم توسعه، محورهای اصلی و خطوط راهنمای زیر باید مورد توجه قرار گیرد.

۱- اهداف فاز اول

- ترسیم بنیادهای نظری دولت الکترونیک.
- نهادینه شدن فرهنگ و متدولوژی و چارچوب معمارید بنا نهادن سیستمها.
- نهادینه شدن مفهوم د.ا. و پدیده های رفتاری شکل دهنده آن در فرهنگ جامعه.
- ایجاد رویکرد طرح و برنامه ای مناسب .
- شکل گیری قوانین و مقررات د.ا.
- شکل گیری زیر ساختها و بسترهای محوری ، نمونه هائی به عنوان الگو و تعداد مناسبی از سیستمهای د.ا.

۲- راهبردهای فاز اول

فاز اول باید طبق راهبردهای ذیل تحقق یابد :

راهبرد اول : تمرکز اصلی بر بستر سازی نظری، ساختاری، روش شناسی، فکری و فرهنگی

در فاز اول، اصل بر شناخت اصلاحات و پدیده دولت الکترونیک مطلوب، و فراهم سازی بسترهای نظری، ساختاری، روش شناسی، فکری و فرهنگی است. تا زمانیکه این بسترها فراهم نشده باشد، امکان تحقق بسترهای فنی، عملیاتی و سایر ملزومات دولت الکترونیک فراهم نخواهد شد.

راهبرد دوم : ابقای حرکتهای موجود

فعالیتها و حرکتهای موجود در حال آغاز یا انجام در حوزه دولت الکترونیک باید حفظ، و حتی الامکان در این فعالیتها دخالت نشود. فعالیتهای بستر سازی و عملیاتی در حوزه دولت الکترونیک انجام شود، و از پتانسیلها و جنبشهای موجود استفاده شده و برای تغییر جهت آنها را متوقف یا کند ننمود. همچنین تا حد ممکن بر فعالیتهای بستر سازی ضروری که هم اکنون به نحو نسبتا قابل قبول در حال انجام یا آغاز است، تمرکز، صرف وقت و فکر، و دخالت انجام نشود. تلاش شود تا این فعالیتها، از طریق ارائه رهنمود، توصیه و ترغیب، مورد تقویت (در حوزه های نظری، ساختاری، روش شناسی، فکری و فرهنگی) انجام شود.

راهبرد سوم : تمایز لایه بندی شده اقدامات سیستمهای خرد

با توجه به لایه های سیستمهای خرد، تبیین شده در دورنمای معماری دولت الکترونیک، برای هر یک از لایه ها، سطح اقدامات زیر باید صورت گیرد:

- لایه زیر ساختهای ارتباطی: اقدام توجه و تمرکز اکید در ایجاد زیر ساختهای عمومی و شبکه دولت.
- لایه زیر ساختهای سیستمی: اقدام با توجه و تمرکز اکید در استانداردسازی، طراحی و ایجاد.
- لایه پرتالهای بیرونی و فراسازمانی: در حوزه های کلیدی تکلیف و تعیین متولی؛ در سایر حوزه ها توجه و ترغیب و وضع استانداردها و بسترهای متدولوژیک و ابزاری مناسب.
- لایه سازمان و نظام غیر الکترونیکی خرد فرا و بین سازمانی: یافتن گلوگاهها و نقاط کلیدی و تبیین اقدامات لازم و پیگیری تحقق.
- لایه طرح و برنامه فراسازمانی: تبیین و ایجاد بسترهای متدولوژیک.
- لایه فرهنگ سازی و آموزش فرا و بین سازمانی: ترسیم گراف پدیده های رفتار و اقدامات فرهنگ سازی مبتنی بر آن.
- لایه های سیستمهای داخلی سازمان، سازمان و نظام غیر الکترونیکی خرد داخل سازمانی، طرح و برنامه داخل سازمانی، فرهنگ سازی و آموزش داخل سازمانی: توجه و ترغیب سازمانها به اصلاح و ایجاد؛ وضع استانداردها و بسترهای متدولوژیک و ابزاری مناسب.

راهبرد چهارم: انتشار از طریق ارائه الگو

مفاهیم، بنیادها و ساختار دولت الکترونیک مطلوب، نه به شکل یک انتشار دستوری، بلکه به شکل یک انتشار خودسازمانده، از طریق ارائه الگوهای مطلوب، و اثر گذاری غیر مستقیم و مستقیم این الگوها بر سایر سیستمها و دستگاهها، انجام شود. نهادها و دستگاه های الگو، و اختصاصا نهاد ریاست جمهوری، نقش الگوی دید دهنده در حوزه نظری و ساختاری جدید را در این میان ایفا می کنند.

راهبرد پنجم: همزیستی برای تحول تدریجی

برای کاهش حتی الامکان اصطکاک و مقاومتها، مفاهیم، ساختار و رویکرد دولت الکترونیک مطلوب، در کنار ساختار و رویکردهای جاری، در یک همزیستی مسالمت آمیز، متعامل و نه مبارزه طلبانه، به شکل شق دوم انتخاب ممکن در فعالیتهای سیستمها، ظاهر می شود. این ظهور به شکل افزارها و امکانات جدید در کنار امکانات موجود، انجام می شود. به نحوی که مطلوبیتهای ساختار و رویکرد مطلوب، منجر به حل شدن تدریجی سیستمهای موجود در ساختار مطلوب گردد.

۳- محوره های اقدامات فاز اول

بر اساس لایه های پیش بینی شده در معماری نظام دولت الکترونیک کشور، محورهای زیر باید در برنامه عملیاتی توسعه فاز اول دولت الکترونیک در قالب برنامه چهارم توسعه پیش بینی، و طرحها و پروژه های برنامه عملیاتی، تمام این محورها را پوشش دهد.

رد	محور اصلی	محور اقدامات	راهبردهای مرتبط
۱	مطالعه، طراحی و برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی	مطالعه، بستر سازی نظری، و طراحی کلان و تفصیلی معماری های ملی و بخشی دولت الکترونیک	۱
		آموزش و تربیت معماران کلان ارشد و استراتژیست دولت الکترونیک	
		طراحی تفصیلی و بستر سازی متدولوژی و چارچوب معماری (چم)	
		فرهنگ سازی طراحی معماری و مهندسی نظامهای کلان	
		برنامه ریزی فرابخشی دولت الکترونیک مبتنی بر معماری دولت الکترونیک	
		برنامه ریزی های بخشی دولت الکترونیک مبتنی بر معماری دولت الکترونیک	
۳	سیستمهای الکترونیکی - پرتالهای بیرونی و فرا سازمانی	طراحی معماری؛ ایجاد و راه اندازی پرتال ملی	۲،۳،۵
		طراحی معماری، ایجاد و راه اندازی پرتالهای استانی	۲،۳،۵
		طراحی معماری، ایجاد و راه اندازی پرتالهای شهرستانهای پیشرو	۲،۳،۵،۴
		طراحی معماری، ایجاد و راه اندازی پرتالهای بخشی بین دستگاهی	۲،۳،۵
		وضع استانداردها، متدولوژیها و چارچوبهای توسعه پرتالهای بین سازمانی	۲،۳،۵،۱
۳	سیستمهای الکترونیکی - سیستمهای داخل سازمانی	طراحی معماری و توسعه یکپارچه نظام فاوا و سیستمهای سازمانی دستگاههای پیشرو	۲،۳،۵،۴
		طراحی معماری و توسعه نظام فاوای دستگاهها	۲،۳،۵
		طراحی و توسعه سیستمهای کاربردی دستگاهها	۲،۳،۵
		وضع استانداردها، متدولوژیها و چارچوبهای توسعه سیستمهای الکترونیکی داخل سازمان	۲،۳،۵،۱
		مطالعه، طراحی و وضع استانداردها، متدولوژیها، چارچوبها و قوانین توسعه میدانهای زیر ساختی بین سازمانی و عملیات همکاری و تبادل اطلاعات بین سیستمی	۲،۳،۵،۱
۴	سیستمهای الکترونیکی - زیر ساختهای سیستمی بین سازمانی	مطالعه، طراحی معماری، توسعه و یا سازگارسازی برای تحقق نرم افزارهای سیستم ملی	۲،۳،۵
		ایجاد بسترهای امنیت فضای سایبر کشور و امن سازی این فضا	۲،۳،۵
		توسعه و تکامل سیستمهای عملیاتی در بستر شبکه دولت	۲،۳،۵
		ایجاد زیر ساختهای سیستمهای عملیاتی بین سازمانی نظیر بسترهای سازماندهی معنایی، همکاری و تعامل بین سیستمی، و نظایر آن.	۲،۳،۵
		ایجاد فضاهای عملیاتی بین سازمانی نظیر فضای عملیات کارشناسی، تصمیم گیری و ...	۲،۳،۵
		ایجاد میدانهای زیر ساختی کلیدی و پیشرو	۲،۳،۵،۴
		بستر سازی و ترغیب به ایجاد میدانهای زیر ساختی توسط بخش خصوصی	۲،۳،۵
		بستر سازی و ترغیب به ایجاد میدانهای زیر ساختی توسط دستگاههای مرتبط	۲،۳،۵
		مطالعه، طراحی و توسعه زیر ساختهای اطلاعات کلیدی فراسازمانی ملی	۲،۳،۵
		توسعه و تکامل بستر شبکه دولت	۲،۳،۵
		مطالعه و اصلاح گلوگاهها و نقاط کلیدی ساختارهای نظامهای کلان بخشی و فرا بخشی کشور برای بستر سازی توسعه دولت الکترونیک	۲،۳،۵،۱
اصلاح و ایجاد ساختار حقوقی دولت الکترونیک			
۶	سیستمهای الکترونیکی - سازمان و نظام غیر فرا و بین سازمانی	مطالعه و اصلاح گلوگاهها و نقاط کلیدی ساختارهای نظامهای کلان بخشی و فرا بخشی کشور برای بستر سازی توسعه دولت الکترونیک	۲،۳،۵،۱
		اصلاح و ایجاد ساختار حقوقی دولت الکترونیک	
۷	سیستمهای الکترونیکی - سازمان و نظام غیر	مطالعه و تبیین محورهای اصلاحات ساختاری و فرایندهای نظام دولت الکترونیک درون سازمانی	۲،۳،۵،۱

۲۳،۵،۴	اصلاح ساختار و فرایندهای دستگاههای پیشرو و شکل گیری نظام مبتنی بر فاوا	الکترونیکی درون سازمانی	
۲،۳،۵	آماده سازی و اصلاح ساختار و فرایندهای دستگاهها برای توسعه دولت الکترونیک		
۲۳،۵،۱	وضع متدولوژیها، چارچوبها و مکانیزمهای عملیاتی طرح و برنامه فرا سازمانی - کلان در بستره دولت الکترونیک	طرح و برنامه فرا سازمانی	۸
	اصلاح ساختار طرح و برنامه ملی در بستره دولت الکترونیک		
	ایجاد بسترهای طرح و برنامه غیر حکومتی فعال در سطح جامعه		
۲۳،۵،۱	وضع متدولوژیها، چارچوبها و مکانیزمهای عملیاتی طرح و برنامه سازمانی فعال	طرح و برنامه درون سازمانی	۹
۲۳،۵،۱،۴	اصلاح ساختار طرح و برنامه درون سازمانی دستگاههای پیشرو در شکل گیری طرح و برنامه فعال		
۲۳،۵،۱	آماده سازی دستگاهها برای اصلاح ساختار طرح و برنامه و شکل گیری طرح و برنامه فعال		
۲۳،۵،۱	فرهنگ سازی حکومتی نظام مبتنی بر فاوا و دولت الکترونیک در سطح مدیران ارشد و برنامه ریزان کلان و نهادهای محوری حکومت	فرهنگ سازی و آموزش فرا و بین سازمانی	۱۰
	فرهنگ سازی عمومی دولت الکترونیک		
	گنجاندن مطالب آموزشی و فرهنگ سازی پدیده دولت الکترونیک در مفاد آموزش و پرورش و برنامه آموزشی دانشگاهها		
۲۳،۵،۱	فرهنگ سازی عملیاتی نظام مبتنی بر فاوا و دولت الکترونیک در دستگاهها	فرهنگ سازی و آموزش درون سازمانی	۱۱
۲،۳،۵	آموزش عملیات (دانش و مهارتها) در بستره دولت الکترونیک و فاوا در دستگاهها		